

Kartka z kalendarza - listopad 2019

2.11. (75) - 1944 – zm. **KAROL IRZYKOWSKI** - pisarz i krytyk literacki, redaktor czasopisma „Nowa Reforma” w Krakowie, autor eksperymentalnych analityczno-psychologicznej powieści m.in. *Pałuba, Sny Marii Dunin*, wyznawca indywidualizmu i rewizjonizmu w sztuce, ur. 23.01.1873

3.11. (65) – 1954 – zm. **HENRI MATISSE**, francuski malarz, grafik i rzeźbiarz; inicjator fowizmu, ur. 31.12.1869

4.11. (130) – 1889 – zm. **TYTUS CHAŁUBIŃSKI**, lekarz i przyrodnik; propagator klimatycznego leczenia gruźlicy w Polsce, odkrył walory lecznicze i turystyczne Zakopanego, jeden z pionierów taternictwa, ur. 29.12.1820

5.11. **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ POSTACI Z BAJEK**, data wybrana na cześć urodzin Walta Disney’a, jednego z najpopularniejszych autorów bajek animowanych dla dzieci. Kaczor Donald, Myszka Miki, Smerfy, Kubuś Puchatek, Bolek i Lolek – dziś jest ich święto. W dzieciństwie dzięki nim poznawaliśmy świat, śmialiśmy się i wzruszaliśmy..

(40) – 1979 – zm. **HENRYK LOTHAMER**, prozaik, autor powieści psychologicznych dla młodzieży, poruszających problemy samotności, kalectwa, trudnego dojrzewania w środowisku przestępczym, poszukiwania miłości i zrozumienia ze strony nie tylko najbliższych *Król z Babskich Łąk, Wszystko powiem Lilce!*, ur. 9.03.1945

(15) - 2004 – zm. **JERZY DUDA-GRACZ** - malarz, rysownik, symbolista, scenograf, pedagog, wykładowca malarstwa i rysunku w ASP w Katowicach, profesor Uniwersytetu Śląskiego, autor m.in. dzieła *Jeźdźcy Apokalipsy czyli Fucha*, ur. 20.03.1941

6.11. (75) - 1944 - zm. **MARIA RODZIEWICZÓWNA**, powieściopisarka i nowelistka pozytywistyczna, autorka popularnych powieści obyczajowych z życia ziemiaństwa polskiego na kresach m.in. *Między ustami a brzegiem pucharu*, ur. 30.01.1864

7.11. **ŚWIATOWY DZIEŃ FEMINISTEK** - feminizm to w największym skrócie walka o równouprawnienie kobiet i mężczyzn, mająca swoje korzenie w latach rewolucji francuskiej.

(170) – 1849 – ur. **JÓZEF CHEŁMOŃSKI**, polski malarz, reprezentant realizmu. Jeden z najwybitniejszych twórców malarstwa realistycznego w Polsce, zm. 6.04.1914

8.11. **EUROPEJSKI DZIEŃ ZDROWEGO JEDZENIA I GOTOWANIA** (ang. „European Day of Healthy Food and Cooking”) został zainicjowany w 2007 roku przez Komisarza Unii

Europejskiej i Euro-Toques- organizację zrzeszającą szefów kuchni. Celem święta jest promowanie zdrowego jedzenia wśród najmłodszych (i nie tylko), dobrych nawyków żywieniowych, spożywania regularnie posiłków, informowanie o konsekwencjach złej diety.

(345) – 1674 – zm. **JOHN MILTON**, angielski poeta i myśliciel, działacz społeczny, propagator idei purytańskich i demokratyzacji Kościoła, autor utworów o tematyce religijno-filozoficznej m.in. *Raju utraconego*, ur. 9.12.1608

(90) – 1929 – ur. **JAN MŁODOŻENIEC**, polski plakacista, malarz i grafik, zm. 12.12.2000

9.11. (30) – 1989 - **zburzenie muru berlińskiego.**

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ WALKI Z FASZYZMEM I ANTYSEMITYZMEM - to święto upamiętnia pogrom Żydów w hitlerowskich Niemczech podczas tzw. „nocy kryształowej”. W nocy z 9 na 10 listopada 1938 roku w całym kraju palono synagogi, dewastowano cmentarze. Śmierć poniosło wówczas około 90 Żydów, a 35 tysięcy wysłano do obozów koncentracyjnych.

EUROPEJSKI DZIEŃ WYNAŁAZCY - Dzień Wynalazcy został ustanowiony przez berlińskiego wynalazcę i przemysłowca Gerharda Muthenhallera. Jest ono hołdem dla Hedy Lamarr, która wynalazła system transmisji fal radiowych.

(90)– 1929 – ur. **IMRE KERTÉSZ**, węgierski pisarz, eseista pochodzenia żydowskiego, więzień Auschwitz i Buchenwaldu, autor m.in. "trylogii ludzi bez losu", do której należy powieść *Los utracony*, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 2002 r., zm. 31.03.2002

(90) – 1929 – ur. **BOŻENA TRUCHANOWSKA**, grafik, ilustratorka współpracująca z pismami dziecięcymi: *Miś*, *Płomyczek*, *Płomyk*, autorka ilustracji, m.in. do *Opowieści o Chopinie* J. Broszkiewicz, *Kopciuszka* H. Januszewskiej, *W samo południe* J. Ratajczaka

(15) – 2004 – zm. **STIEG LARSSON**, szwedzki dziennikarz i pisarz zajmujący się w swojej twórczości prawicowym ekstremizmem i rasizmem, autor powieści kryminalnych, dwukrotnie nagrodzony skandynawską nagrodą Szklanego Klucza, autor trylogii *Millennium*, ur. 15.08.1954

10.11. **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ MŁODZIEŻY**

(260) – 1759 – ur. **FRIEDRICH SCHILLER**, niemiecki poeta i dramaturg, teoretyk teatru, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli literatury niemieckiej okresu romantyzmu, autor dramatów m.in. *Maria Stuart*, poematów i wierszy m.in. *Rękawiczka*, *Oda do radości*, zm. 19.08.1970

(135) – 1884 – ur. **ZOFIA NAŁKOWSKA**, pisarka, publicystka, autorka opowiadań, dramatów i dzienników, przedstawicielka realistycznej prozy psychologicznej i

społeczno-moralnej, m.in. powieści *Granica*, zm. 17.12.1954

(110) - 1909 – ur. **PAWEŁ JASIENICA**, właśc. Leon Lech Beynar, pisarz historyczny, publicysta, autor cyklu esejów historycznych m.in. *Polska Piastów, Polska Jagiellonów*, zm. 20.01.2005

(50) – 1969 – zm. **TADEUSZ PEIPER**, poeta, krytyk literacki i teatralny, teoretyk literatury, eseista, założyciel i redaktor czasopisma „Zwrotnica”, autor programu poetyckiego Awangardy Krakowskiej w szkicach literackich m.in. *Nowe usta, Tędy*, ur. 3.05.1891

11.11. NARODOWE ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI

13.11. MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ NIEWIDOMYCH

(95) – 1924 - rocznica przyznania **Władysławowi Reymontowi literackiej Nagrody Nobla**

14.11. ŚWIATOWY DZIEŃ CHORYCH NA CUKRZYCĘ

15.11. DZIEŃ UWIĘZIONEGO PISARZA - to święto uchwalone przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Pisarzy PEN ma na celu pokazanie, jak niebezpieczna bywa praca dziennikarza/pisarza, który pisze prawdę w każdych okolicznościach.. Za swoją niezależność często płacą oni ogromną cenę -wiznieniem, utratą zdrowia, a nawet życia.

(105) – 1914 – ur. **MARIA DEMBOWSKA**, nestorka polskiego bibliotekarstwa, bibliografii i informacji naukowej, zm. 26.06.2008

16.11. MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TOLERANCJI

DZIEŃ STUDENTA - Dzień Studenta obchodzony jest od 1941 roku – ustanowiony został na pamiątkę krwawo stłumionego protestu czechosłowackich studentów przeciwko inwazji nazistów 1939 roku. Święto to jednak nie ma dziś wyłącznie charakteru nostalgicznego, jest raczej okazją do afirmacji tego, co większość nazywa najpiękniejszym okresem w życiu.

18.11. (80) – 1939 – ur. MARGARET ATWOOD, kanadyjska pisarka, poetka i krytyk literacki, aktywistka społeczna i ekologiczna. Zdobywczyni Nagrody Bookera w 2000 i 2019, laureatka Nagrody Księcia Asturii w 2008, wymieniana wśród kandydatów do literackiej Nagrody Nobla.

20.11. ŚWIATOWY DZIEŃ OCHRONY PRAW DZIECKA, obchodzony w rocznicę uchwalenia przez ONZ Konwencji o Prawach Dziecka w 1989 roku.

(100) – 1919 – ur. **HENRYK TOMASZEWSKI**, Aktor, mim, tancerz, choreograf, reżyser; założyciel i dyrektor Wrocławskiego Teatru Pantomimy, zm. 23.09.2001

21.11. ŚWIATOWY DZIEŃ TELEWIZJI - święto upamiętnia obrady pierwszego Światowego Forum Telewizji, które odbyło się w Nowym Jorku w 1996 roku. Jego celem jest przybliżenie historii telewizji oraz wpływu, jaki ma ona na nasze życie.

ŚWIATOWY DZIEŃ ŻYCZLIWOŚCI I POZDROWIEŃ - Hallo World Day to święto wywodzące się ze Stanów Zjednoczonych. Powstało z inicjatywy braci Briana i Michaela McCormacków, którzy w 1973 roku zaprotestowali przeciwko konfliktowi zbrojnemu pomiędzy Egiptem a Izraelem. Jego idea do dziś jest niezmienna – bądźmy dla siebie życzliwi, rozwiązujmy problemy w sposób pokojowy, a nie siłowy.

(325) – 1694 – ur. **VOLTAIRE**, właśc. François-Marie Arouet, francuski pisarz, filozof, historyk, publicysta, jeden z czołowych przedstawicieli oświecenia w Europie, autor satyr, powieści, dramatów m.in. dzieła *Kandyd*, czyli *optymizm*, zm. 30.05.1778

22.11. DZIEŃ KREDKI - święto to w znaczący sposób wiąże się z najmłodszymi, bowiem to dzięki kredkom mogą one wyrazić swoje myśli i uczucia. Rysowanie w dodatku rozwija wyobraźnię, więc tym bardziej warto dzisiaj zachęcać dzieci do tej świetnej zabawy.

(150) – 1869 – ur. **ANDRÉ GIDE**, prozaik francuski, związany z kręgiem symbolistów francuskich, autor m.in. uznanej za bluźnierczą powieści *Lochy Watykanu*, laureat Literackiej Nagrody Nobla w 1947 r., zm. 19.02.1951

24.11. ŚWIATOWY DZIEŃ TAŃCA

KATARZYŃKI - ten polski zwyczaj świąteczny jest męskim odpowiednikiem andrzejek. W wigilię św. Katarzyny Aleksandryjskiej kawalerowie mają więc okazję powróżyć sobie, co do przyszłego ożenku.

(155) – 1864 – ur. **HENRI DE TOULOUSE-LAUTREC**, francuski malarz i grafik, przedstawiciel postimpresjonizmu, wywarł duży wpływ na rozwój nowoczesnego plakatu, autor obrazów i barwnych litografii związanych z *Moulin Rouge*, m.in. *Moulin Rouge – La Goulue*, zm. 09.09.1901

25.11. ŚWIATOWY DZIEŃ PLUSZOWEGO MISIA - mały, duży, bury, kolorowy, miłutki, z kokardką czy w kubraczku... Każdy posiada bądź posiadał własnego ulubionego misia pluszowego. Jest to jedna z najpopularniejszych zabawek w Europie już od XIX wieku! Dzień ustanowiony w 2002 roku, w setną rocznicę powstania pluszowej zabawki, Teddy Bear. Historia maskotki wiąże się z wydarzeniem, które miało miejsce w 1902 r. – prezydent USA Theodore Roosevelt, zapalony myśliwy, nie dopuścił podczas polowania do zastrzelenia małego niedźwiadka.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ ELIMINACJI PRZEMOCY WOBEC KOBIET - To święto ma zwrócić uwagę na problem przemocy wobec kobiet podczas konfliktów

wojennych i prześladowanych z przyczyn politycznych. Data 25 listopada upamiętnia trzy siostry Mirabal, które tego dnia w 1960 roku zostały zamordowane na Dominikanie przez dyktatora Rafaela Trujillo.

26.11. (150) – 1869 - ur. **STANISŁAW ESTREICHER**, historyk prawa, bibliograf, publicysta, literat, zm. 28.12.1939

28.11. **DZIEŃ BEZ ZAKUPÓW** - w Europie przypada w ostatnią sobotę listopada, w USA zaś, znany jako „Buy Nothing Day”, obchodzony jest w piątek po Święcie Dziękczynienia. Inicjatywa ma na celu zwrócenie uwagi świata na postępujący konsumpcjonizm, czyli nadmierne przywiązywanie wagi do dóbr materialnych. Dzień bez Zakupów przypomina również o drastycznych różnicach w jakości życia w poszczególnych częściach świata.

(125) – 1894 – ur. **ARKADY FIEDLER**, pisarz, reportażysta, przyrodnik i podróżnik, żołnierz Wojska Polskiego na Zachodzie, autor reportażowych powieści podróżniczych m.in. *Ryby śpiewają w Ukajali*, zbeletryzowanych reportaży z wypraw do egzotycznych krajów przeznaczonych dla młodzieży *Wyspa Robinsona*, *Orinoko*, *Biały Jaguar* czy powieści o udziale polskich lotników w bitwie o Anglię *Dywizjon 303*, zm. 7.03.1985

29.11. (95) – 1924 – zm. **GIACOMO PUCCINI**, włoski kompozytor operowy, twórca oper werystycznych, sięgających do tradycji włoskiego belcanta, m.in. *Turandot*, *Tosca*, ur. 22.12.1858

30.11. **ANDRZEJKI**, wieczór magicznych wróżb odprawianych w wigilię świętego Andrzeja.

(145) – 1874 – ur. **LUCY MAUD MONTGOMERY**, pisarka kanadyjska pisząca w jęz. angielskim, autorka cieszącego się dużym powodzeniem cyklu powieściowego o Ani z Zielonego Wzgórza, zaliczanego do kanonu klasyki literatury dla dziewcząt. zm. 24.04.1942

(145) – 1874 – ur. **WINSTON SPENCER CHURCHILL**, brytyjski mąż stanu, pisarz, historyk, publicysta; literacka Nagroda Nobla w 1953 r., zm. 24.01.1965

źródła:

<https://pl.wikipedia.org/wiki/2019>

<https://www.kalbi.pl/>

kalendaria rocznic i wydarzeń 2019:

- Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie

- Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu

Opracowała: B. Malentowicz